

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/338/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5412204871
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2013:5412204871.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte v zložení, predsedníčky senátu JUDr. Amálie Paulerovej a členov senátu JUDr. Róberta Urbana a JUDr. Erika Vargu v právnej veci navrhovateľa: UNISTAV HSV spol. s r.o., so sídlom Veterná Poruba 134, IČO: 36 172 669, proti odporcom: 1/ Q., s.r.o., so sídlom v H., Podhora 26, IČO: 35 876 735, 2/ IV. Capital, a. s., so sídlom v Ružomberku, Podhora 26, IČO: 44 179 596, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcov: ORAVINGstavebniny, s.r.o., so sídlom v Dolnom Kubíne, M. R. Štefánika 1833, IČO: 44 033 656, zastúpeného Advokátska kancelária Kováčik Legal s.r.o., so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 1729, IČO: 47 238 429, v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, na základe odvolania navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 5C/97/2012-82 zo dňa 11. marca 2013, takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okresného súdu.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa navrhovateľ domáhal určenia, že odporca 1/ je vlastníkom bytu vedeného na Liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie T. O., obec T. O. ako byt č. 25, nachádzajúci sa na 6. podlaží vo vchode 8A bytového domu O. S., súpisné číslo XXXX a spoluvlastníckeho podielu vo výške 7250/488553-ín na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu. Konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení, nakoľko navrhovateľ podaním predmetnej určovacej žaloby sledoval uspokojenie, resp. zabezpečenie uspokojenia svojich pohľadávok, ktoré má voči odporcovi 1/. V takomto prípade (pri existencii splatných pohľadávok) však určovacia žaloba nie je na mieste a nemôže naplniť svoj preventívny účel, do úvahy prichádza len žaloba na plnenie.

Ako samostatný dôvod zamietnutia žaloby vyhodnotil prvostupňový súd aj neúplný okruh účastníkov konania, t.j. nedostatok tzv. vecnej legitímácie, ktorú má v zásade ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti musí preto smerovať (aj) voči vlastníkovi zapísanému v katastri nehnuteľností. Ide o prípad nerozlučného spoločenstva, kedy účastníci majú také spoločné práva a povinnosti, že sa rozhodnutie vo veci samej musí nutne vzťahovať na všetkých účastníkov daného hmotno-právneho vzťahu a je neprípustné aby bol predmet konania prejednávaný samostatne voči každému z týchto účastníkov. Aktuálne zapísaný ako vlastník sporného bytu je terajší vedľajší účastník na strane odporcov, ktorý subjekt však nie je hlavným účastníkom tohto konania.

Napokon okresný súd uzavrel, že žaloba nie je ani vecne dôvodná, nakoľko predmetom zmluvy o zriadení záložného práva z 03.12.2009 (ktorou navrhovateľ ako jedinou odôvodňoval požadované určenie), nebolo zriadenie záložného práva k spornému bytu a tohto bytu sa netýkalo ani v článku IV zmluvy dojednané obmedzenie dispozičných oprávnení záložcu - odporcu 1/, viažuce sa výlučne k danou zmluvou dojednanému predmetu záložného práva.

S poukazom na § 151 ods. 3 veta prvá O.s.p. si okresný súd rozhodovanie o trovách konania vyhradil do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ. Domáhal sa zmeniť napadnutý rozsudok tak, aby odvolací súd v celom rozsahu žalobe vyhovel a zároveň odporcu zaviazal na náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania. Namietal záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu a uviedol, že účelom podanej žaloby nebolo uspokojiť alebo zabezpečiť uspokojenie pohľadávok navrhovateľa voči odporcovi 1/, ale určiť, že vlastníctvo bytu prislúcha odporcovi 1/ a zmluva o prevode vlastníctva bytu zo dňa 21.12.2009 je neplatná. Odvolateľ argumentoval, že odporca 1/ sa zaviazal pri predaji iného bytu (č. 24) zriadiť k bytu č. 25 záložné právo v prospech navrhovateľa. Zmluva o zriadení záložného práva bola riadne uzatvorená a takisto bol riadne podaný návrh na vklad záložného práva a zápis na príslušný list vlastníctva. Z dôvodu chýb, ktoré odporca 1/ v návrhu na vklad záložného práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľnosti urobil (a neopravil ani na základe opakovanej výzvy katastrálneho úradu), nebolo toto zapísané na príslušnom liste vlastníctva. Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti bytu č. 25 však navrhovateľ považuje za platnú, odporca 1/ v nej vyjadril svoju vôľu riadne a slobodne a preto nebol oprávnený s nehnuteľnosťou nakladať, scudzovať ju a prevádzať na iného bez súhlasu navrhovateľa. Odvolateľ v tejto spojitosti poukázal na okolnosť, že na pojednávaní konanom dňa 13.02.2013 sa domáhal, aby súd preskúmal aj dôkazy ním predložené a zväzil ich za účelom preukázania navrhovateľovho naliehavého právneho záujmu. Uvedené návrhy však boli súdom pre ich nadbytočnosť zamietnuté. V prípade, že by súd pristúpil k vykonaniu uvedených dôkazov, naliehavý právny záujem zo strany navrhovateľa, by bol preukázaný.

Vo vzťahu k nedostatočnému okruhu účastníkov odvolateľ uviedol, že v čase spísania žalobného návrhu mu ani na základe skutočností uvedených na príslušnom liste vlastníctva nebola známa skutočnosť, že vedľajší účastník na strane žalovaných bol v tomto čase vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti.

K podanému odvolaniu sa vyjadril vedľajší účastník na strane odporcov, ktorý žiadal rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ neuviedol dôvody, pre ktoré by bolo v prípade neurčenia vlastníckeho práva odporcu 1/ k predmetnému bytu jeho právo ohrozené alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým. V tejto súvislosti má vedľajší účastník za to, že jediným právom, ktorého ochrany sa určením vlastníckeho práva navrhovateľ domáha, je tak ako správne zhodnotil súd, právo na uspokojenie svojich pohľadávok. Vedľajší účastník sa preto stotožnil so záverom súdu, že nie je vo veci daný naliehavý právny záujem, nakoľko aj prípadným určením, že odporca 1/ je vlastníkom predmetného bytu, by sa neodstránila neistota z právnych vzťahov medzi navrhovateľom a odporcom 1/. Z uvedeného dôvodu je potom právne irelevantné, či bola v konaní preukázaná existencia záložnej zmluvy, ktorej predmetom by malo byť zriadenie záložného práva k spornému bytu. Tvrdenie navrhovateľa, že prevod vlastníckeho práva k spornému bytu z odporcu 2/ na vedľajšieho účastníka mu v čase spísania žaloby nebol známy, považuje vedľajší účastník za bezpredmetný, nakoľko pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal k tomu oprávnený účastník konania (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v ustanovení § 212 ods. 1,2 písm. b/ O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 2 a § 211 ods. 2 O.s.p. rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Prvostupňový súd východiskovo v náležitom rozsahu podal právno-teoretické vymedzenie procesného inštitútu naliehavého právneho záujmu, nadväzne s ohľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu, predložil jasné argumenty, prečo v súdnej veci vidí nedostatok uvedeného inštitútu vedúci k nevyhnutnosti zamietnutia návrhu. Napriek týmto skutočnostiam formulácia uplatneného odvolania naznačuje, že navrhovateľovi stále nie sú úplne zrejmé podstata a účinok kvalifikovaného právneho záujmu (ako procesného predpokladu pre podanie určovacej žaloby), prípadne ich vedome prehliada.

Z tohto dôvodu - pre účely jednoduchšieho vysvetlenia a zároveň pre zvýraznenie správnosti dôvodov rozhodnutia okresného súdu (s ktorými sa odvolací súd v plnej miere stotožňuje a v konkrétnostiach na neodkazuje - § 219 ods. 2 O.s.p.) odvolací súd dodáva, že určovacia žaloba (akú zvolil aj navrhovateľ)

je z dôvodu svojej (preventívnej) povahy len dodatkom k základnej žalobe - žalobe o plnenie, ktorú procesný predpis favorizuje. Inými slovami, ak môže navrhovateľ žalobou na súde žiadať priamo splnenie určitej povinnosti (napr. zaplatenie - ako je tomu i v predmetnom prípade, nakoľko navrhovateľ sám výslovne uviedol, že žalobu podal, nakoľko má voči odporcovi pohľadávku), má zvoliť ako adekvátny prostriedok ochrany svojho práva priamo žalobu o plnenie. Zmyslom sporového súdneho konania je totiž vyriešiť/odstrániť existujúci občiansko-právny spor (v danom prípade je primárnym sporom existencia pohľadávky navrhovateľa voči odporcovi) a predísť zároveň množeniu súdnych sporov (k čomu by došlo podaním žaloby - o určenie, po ktorej by musela byť podaná aj ďalšia žaloba - o plnenie). Práve tomuto cieľu (predchádzaniu reťazenia súdnych sporov) slúži požiadavka preukázania naliehavého právneho záujmu a jej praktickým dôsledkom je povinnosť navrhovateľa preukázať vyššie opísané okolnosti, t.j. že kladný určovací výrok súdu odstráni medzi účastníkmi konania existujúci stav právnej neistoty a s konečným spôsobom vyrieši existujúcu spornosť.

Navrhovateľ na pojednávaní doslova uviedol, že žalobou mieni docieľiť to, aby sa dostal ku finančným prostriedkom, ktoré mu odporca 1/ dlhuje. Uvedené však v žiadnom prípade nemôže byť dosiahnuté prostredníctvom určovacej žaloby. Navrhovateľ by sa totiž ani v prípade kladného určovacieho výroku k svojim finančným prostriedkom nedostal, pre potrebu dosiahnutia takého cieľa by musel podať ďalšiu žalobu o plnenie (zaplatenie pohľadávky), čo v plnej miere zdôvodňuje nesprávnosť zvoleného procesného postupu, t.j. určovacej žaloby. Nedošlo by teda k požadovanému odstráneniu spornosti vzťahu medzi navrhovateľom a odporcom 1/ ako zmyslu súdneho pojednania sporovej veci, ani k zmene v právnej pozícii navrhovateľa, nakoľko na postavenie záložného veriteľa nemá žiadny vplyv prevod predmetu záložného práva. Z vecno-právnej povahy záložného práva totiž vyplýva, že nepôsobí len vo vzťahu medzi záložcom a záložným veriteľom, ale aj voči nadobúdateľom (§ 151h OZ). To znamená, že záložný veriteľ (navrhovateľ) si môže uspokojiť svoju pohľadávku zo založenej veci (zálohu) aj priamo voči tretej osobe - nadobúdateľovi založenej veci.

Potencionálny kladný určovací výrok súdu by tiež viedol k tomu, že odporca by sa proti svojej vôli stal vlastníkom veci (nikoho však nie je možné nútiť zotrvať v pozícii vlastníka), čo by mu opätovne umožňovalo sporný byt predať a viedlo by k ďalšej súdivosti. Ako vhodný nástroj ochrany práva navrhovateľa sa z tohto pohľadu javí (za splnenia všetkých zákonných podmienok) aj inštitút odporovateľnosti právneho úkonu (§ 42a a nasl. Občianskeho zákonníka) umožňujúci veriteľovi dosiahnuť vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu dlžníka (len voči veriteľovi), ktorým dlžník ukrátil uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa a zároveň možnosť uspokojiť sa z toho, čo odporovateľným právnym úkonom odišlo z dlžníkovho majetku.

Argumentácia odvolateľa, že účelom jeho žaloby nebolo uspokojenie pohľadávky, ale určenie, že vlastníctvo bytu prislúcha odporcovi 1/ je jednak v priamom rozpore s doslovným vyjadrením samotného navrhovateľa vysloveným na súdnom pojednávaní, navyše stále žiadnym spôsobom nedáva odpoveď na otázku, ako by vyslovenie tohto záveru odstránilo stav právnej neistoty. Navrhovateľ tak neprípustne zmiešava procesný inštitút naliehavého právneho záujmu s vecným posúdením okolností existencie záložného práva. Žiadny z dôkazných návrhov prezentovaných navrhovateľom na súdnom pojednávaní, t.j. výsluch pani Uchálovej zo Správy katastra, resp. výsluch advokáta JUDr. Jančího, o tom aký prísľub mu bol daný navrhovateľovi zo strany S. P., nie sú spôsobilé v kontexte opísaných úvah preukázať danosť naliehavého právneho záujmu vo veci. Vždy smerujú už k samotnému vecnému posudzovaniu skutkových okolností, čo však v dôsledku neexistencie naliehavého právneho záujmu ako primárneho predpokladu pre vecné posudzovanie nie je prípustné (zjednodušene - ak nie je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, súd vec - jej podstatu nepreskúmava).

Zároveň platí, že týmto rozsudkom nie sú vyvrátené (rovnako ani potvrdené) tvrdenia navrhovateľa o ne/platnosti zmluvy o predaji bytu a porušení záložného práva, jeho praktickým dôsledkom je len konštatovanie nesprávne (z hľadiska hospodárnosti súdneho konania) zvoleného prostriedku ochrany svojich práv navrhovateľom. Inými slovami, práv, ktorých sa navrhovateľ v skutočnosti domáha (zaplatenia finančných prostriedkov) sa má domáhať žalobou o plnenie (zaplatenie), nie žalobou o určenie vlastníckeho práva odporcu 1/.

Hoci vyriešenie (v podobe negatívneho záveru) otázky danosti naliehavého právneho záujmu v konaní o určenie vlastníckeho práva je okolnosťou, ktorá z hľadiska procesnej ekonomie vylučuje posudzovanie ďalších (vecných) okolností súdnej veci, považuje odvolací súd za vhodné doplniť že nesprávne si odvolateľ vykladá aj skutočnosť, že podstatným pre stanovenie okruhu účastníkov je moment spisovania žalobného návrhu. Ako správne poukázal vedľajší účastník na strane odporcu, rozhodujúcim okamžikom je čas rozhodovania súdu (prvostupňového aj odvolacieho). Preto pokiaľ v takto určenom relevantnom momente okruh účastníkov konania nezodpovedá aktuálnemu hmotno-právnomu stavu, súd nemôže záväzne vysloviť určenie vlastníckeho práva voči subjektom, ktorí už vlastníckmi nie sú. Na druhej strane navrhovateľovi nič nebránilo v ktoromkoľvek štádiu konania (aj pre odvolacím súdom) procesne prípustným spôsobom (návrhom na pristúpenie, zmenu účastníka) zareagovať na túto okolnosť, čo však neučinil. Nadväzne teda platí, že aj v prípade preukázania naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, by aj tento dôvod (navrhovateľom nesprávne ustálený okruh účastníkov konania) sám osebe nevyhnutne viedol k zamietnutiu návrhu.

Z konštatovaného vyplýva vecná správnosť napadnutého rozsudku ako dôvod jeho potvrdenia odvolacím súdom. Ako zodpovedajúci procesnej situácii potvrdil odvolací súd aj súvisiaci výrok o vyhradení si rozhodovania o trovách konania okresným súdom na obdobie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e** je prípustné.